

Vols que t'escrigui una història?

DOLORS GARCIA I CORNELLÀ

Quan em van convidar a participar a les conferències d'El Gust per la lectura del curs 2010-2011 i vaig preguntar sobre quin tema hauria de parlar, em van dir: has de parlar de tu i dels teus llibres. Per tant, "Vols que t'escrigui una història?" tractarà de la meua història vinculada als llibres que he escrit. No és, per tant, una conferència teòrica sobre un determinat gènere literari, uns autors o autores universals o el present i futur de la literatura infantil i juvenil. És, senzillament, un recull d'allò que sento quan escric, d'allò que escric, del perquè ho escric i d'unes quantes coses més que intentaré explicar de la manera més clara i entenedora que pugui.

Qui sóc?

Vaig néixer a Girona el primer dia del mes de juny de 1956 i vaig ser la gran de quatre germanes que ens portem molt poc. Això és important per explicar l'anècdota del meu "vici" per llegir quan era molt petita. Els llibres m'apassionaven d'ençà del primer dia que vaig entendre que unes quantes lletres seguides formaven una paraula i que unes quantes paraules volien dir alguna cosa. Potser pel meu caràcter més aviat tímid i vergonyós, els llibres constituïen per mi una autèntica fugida cap al món de la imaginació, i hi trobava tot el que necessitava per anar-me fent gran: aventures, biografies, sentiments, misteri, fantasia, relacions i, sobretot, un autèntic gust. Un gust immens per la lectura. Tant que la meua mare moltes vegades m'"amençava" que em cremaria tots els llibres, o que me'ls amagaria, perquè, per més esforç que hi posava quan em demanava que l'ajudés en les coses de la casa – essent la gran de quatre germanes, em "tocava" la quota més intensa d'ajuda—, m'oblidava de tot així que trobava un llibre en qualsevol racó per on havia de passar el drap de la pols o fer-hi endreça.

Vaig cursar els estudis primaris a les Carmelites de Girona –actual escola Vedruna-, una escola religiosa que, aleshores, tenia fama de ser la més rigorosa i disciplinada de tota la ciutat. Els records que tinc d'aquell temps són ben bé de dos colors: el color dels records feliços, que em porten a les primeres classes de català, absolutament clandestines, a càrrec d'una religiosa apassionada per la nostra llengua; i el color dels records més amargs, sobretot els càstigs desmesurats per fets que ara trobo totalment intrascendents i que llavors també ho eren, com descuidar-te la bata a casa i haver-te de passar tot el dia castigada al passadís. I encara sort que jo era externa i gaudia de l'escalfor de la família cada dia i cada nit! L'internat sí que era rigorós! Les internes, al principi, només anaven a casa per Nadal, Setmana Santa i a l'estiu, encara que visquessin només a quinze o vint quilòmetres de Girona. Més tard, això va canviar i hi anaven cada setmana. Que quedi clar, però, que estem parlant de fa quaranta anys i tot plegat era una altra història.

Després de fer sisè de batxillerat vaig estudiar el COU a La Salle, també a Girona, i, en acabat, em vaig matricular de Psicologia al Col·legi Universitari de Girona, que encara no era Universitat. Hi vaig estudiar el primer cicle i els dos últims anys els vaig fer a la Universitat Autònoma de Bellaterra i me'n vaig anar a viure a Barcelona. Jo, de fet, el que hauria volgut era estudiar Periodisme, però a casa em van veure massa jove per anar-me'n a Barcelona amb disset anys, i em vaig veure forçada a matricular-me en estudis que es poguessin cursar a Girona, almenys els primers anys.

De totes maneres, estudiés el que estudiés, jo tenia clar, des que tenia deu anys, que algun dia escriuria llibres. La meva admiració per aquelles persones que escrivien aquelles històries que em descobrien tot un món tan immens i tan màgic era enorme. I, de ben petita, em vaig acostumar a escriure: petits contes a les llibretes de matemàtiques –una matèria que avorria amb totes les meves forces-, diaris íntims i personals que conservo, cartes... Llegir i escriure, escriure i llegir... dues activitats que van omplir una bona part del meu temps quan era una nena i una adolescent.

Tot i que vaig néixer a Girona, fa vint-i-set anys que visc a Vilobí d'Onyar, comarca de la Selva. Tinc tres fills, l'Aleix i en Pau, que són uns bessons de vint-i-vuit anys, i l'Oleguer, a punt de fer-ne cinc. També tinc una colla de gats i un jardí.

Fa anys que ja no treballo de psicòloga, potser perquè un dia em vaig adonar que no era ben bé el que més m'omplia. Des de fa molt de temps, treballo a l'Ajuntament de Girona, on he estat formadora de l'Escola d'Educadors en el Lleure, directora del Centre Cívic Sant Narcís i, actualment, tècnica del Servei Municipal d'Educació.

A la vida, he fet força coses, però una de les que guardo un record més viu i més feliç és la de monitora d'un esplai del meu poble. Colònies d'estiu, campaments, excursions... Una època a la qual no em faria res tornar-hi.

També he fet uns quants pregons de Festa Major, he estat del Consell Educatiu de l'escola dels meus fills, he col·laborat en nombroses publicacions escrites, he inaugurat fires, he portat clubs de lectura infantil i juvenil, he estat jurat de premis literaris, he fet xerrades i tallers sobre la promoció de la lectura i escriptura...

D'on ve l'interès i l'afició per escriure

Hi veig tres punts que crec que van ser bàsics, tot i que no estic segura que fossin decisius, ja que segurament n'hi ha algun altre que se m'escapa.

El primer seria l'afició, gairebé en diria passió, per llegir, que era un cas per estudiar. La segona, l'al·lèrgia que vaig sentir de seguida cap a les matèries de "números", que m'impulsaven a llegir més encara i sobretot a escriure. La tercera, la biblioteca familiar que havia bastit el pare des que era un infant, invertint les setmanades en la compra de llibres. Gràcies a això, puc dir que vaig créixer envoltada de llibres.

Llegir i escriure m'alliberava de no sé pas què i em feia entrar en un món tan màgic i confortable del que em costava molt sortir.

Algunes de les lectures que conformaven el meu univers, i que conservo com un immens tresor són: *Les aventures de Tom Sawyer*, *L'illa del tresor*, *David Copperfield*, totes les de Jules Verne, *Búffalo Bill*, Enid Blyton, biografies de personatges històrics...

Inicis

Mentre vaig ser a l'escola, gaudia amb les redaccions i tot allò que comportés escriure alguna cosa. També vaig fer poesies d'amor "per encàrrec" de les meves amigues. I, sobretot, escrivia al meu diari.

Però, als vint-i-vuit anys, quan ja era mare dels bessons i treballava de psicòloga en un gabinet privat i en diverses escoles de les comarques gironines, em vaig decidir a escriure una narració, *Albert*, i la meva cosina, que era professora de català en un institut, em va animar a presentar-la al premi Just M. Casero, de Girona. Era l'any 1985. Guanyar aquell premi va significar molt per mi: el primer llibre que escrivia i el primer premi al qual em presentava! El diari *El Punt* em va oferir una columna setmanal, *A contrallum*, que vaig mantenir durant tres anys. Mentrestant, vaig escriure tres o quatre llibres més, un dels quals, *El drac de Bagastrà*, va quedar finalista l'any 1986 al premi El Vaixell de Vapor, i un altre, que encara resta inèdit, *Jo em diré Lena*, va ser finalista del Sant Joan de Novel·la.

A partir d'aquí, vaig veure clar que allò que més m'interessava i on em trobava més còmoda era la literatura infantil i juvenil.

25 anys d'escriure: llibres publicats, premis, visites a escoles

Actualment tinc més de cinquanta llibres publicats, crec que cinquanta-quatre, tots de literatura infantil i juvenil, perquè *Albert*, amb el que vaig guanyar el premi Just.M. Casero, tot i que inicialment no era per a joves, anys més tard Columna el va publicar a la col·lecció Columna Jove. I *Jo em diré Lena* no ha estat publicat.

Aquí parlarem només d'alguns dels que tinc per a nens i nenes de primària, ja que aquest seminari s'adreça a mestres de primària.

A partir de 7 anys, trobem *Sopa de nit* i *L'home que estimava els núvols*, tots dos premi Lola Anglada. Són contes curts lligats per un petit fil conductor l'argument dels quals ens porten a viatjar per tot el món, ja que expliquen històries d'arreu.

A partir de 8 anys, n'he escrit uns quants: *Ni un, ni dos, ni tres*, *El secret de la tortuga*, *Contes a una cama trencada*, *Contes d'estar per casa*, *L'Oleguer i el clan de les Llunes Grises*. Els dos de contes tornen a ser contes curts, que de tant en tant em ve molt de gust d'escriure.

A partir de 9 anys, tenim *El drac de Bagastrà*, *L'atzur màgic de l'enigma*, *Els carrers d'en Bru*, *Bufa, Buf!*, *Marvin l'enllustrador de sabates*, *Els pingüins del 44*. Tant *El drac de Bagastrà* com *L'atzur màgic de l'enigma* estan sobre els 70.000 exemplars venuts aproximadament. *El drac de Bagastrà* és un llibre molt especial per mi, perquè és el que em va indicar el camí cap a la literatura infantil i l'he anat a comentar a moltíssimes escoles de tot el país.

La franja dels 10 als 12 anys és on tinc més llibres publicats.

La lluna de les mil cares és el llibre que, de tots, ha agradat més al meu pare. Aquesta història ja té els seus anys, però recordo com si fos ara el moment en què la vaig escriure. És un llibre dels més antics, però encara es llegeix. També m'agradaria ressaltar-ne alguns més. *La nit de les dues-centes mil llunes* va ser Premi Folch i Torres i el tema, els animals abandonats, m'interessa molt. La sèrie d'*Els brons* és molt especial per mi, ja que suposa, per ara, l'única sèrie que he escrit. La veritat és que és més difícil del que em pensava, però hi estic gaudint molt,

i veure que fidelitzes lectors i lectores amb la història d'uns personatges que van sortint a cada llibre gratifica molt.

Premis

Sempre he estat partidària dels premis literaris: ajuden a combatre la invisibilitat, sobretot la que patim massa sovint els autors i autores de literatura infantil i juvenil, són un bon al·licient econòmic i, desenganyem-nos, els llibres amb premi es venen millor.

Guillem Cifre de Colonya de Menorca, 2010: *Les ànimes de Terramorta*

Barcanova de narrativa infantil, 2008: *L'Oleguer i el clan de les Llunes Grises*

Vicent Silvestre de narrativa infantil, 2007: *Marvin, l'enllustrador de sabates*

10 Alfaguara de literatura juvenil, 2001: *La por que no s'acaba mai*

Ciutat d'Alzira de narrativa juvenil (Bancaixa), 2003: *L'esclau del Mercadal*

Barcanova de narrativa infantil, 2003: *Contes d'estar per casa*

Joaquim Ruyra de narrativa juvenil, 2001: *Sense cobertura*

Lola Anglada, 2001: *L'home que estimava els núvols*

Josep Maria Folch i Torres, 2000: *La nit de les dues-centes mil llunes*

Ciutat d'Olot de contes infantils, 1998: *L'herba llunera i altres contes*

Lola Anglada, 1998: *Sopa de nit*

Josep Maria Folch i Torres, 1996: *Contes a una cama trencada*

Ciutat d'Olot de contes infantils, 1992: *Frifrit*

Just Manuel Casero, 1985: *Albert*

Visites a escoles

Sense les visites a les escoles, no sé pas si continuaria escrivint, ara mateix. En surto sempre amb tantes ganes d'escriure, tan feliç, tan convençuda que això que estic fent és el que vull, que em costaria molt prescindir-ne. Que jo recordi, no he dit mai que no quan m'han convidat a anar a una escola que havien llegit algun llibre meu. Fa molts anys que vaig amunt i avall del país visitant els meus lectors i lectores i no descarto escriure, algun dia, un llibre d'anècdotes. Amb aquests viatges, tinc l'oportunitat de visitar escoles molt diferents, parlar amb nens i nenes d'origen molt variat, conèixer pobles i ciutats, conèixer mestres amb alguns i algunes de les quals ens hem fet molt amics. Amb els llibres, he viatjat per tot Catalunya, i també per la Catalunya Nord, per Andorra, per València i per les Illes.

Llibres: edats, gèneres, temes, editorials

Tinc llibres per a lectors i lectores de 7 a 16 anys, però mai no m'he amagat de dir que la meva franja preferida és la de 10 a 12. Aquesta etapa és la que millor s'adapta als meus arguments, en general. Potser perquè m'agrada més escriure novel·les que relats curts, i perquè considero que és una edat que encara no ha perdut la capacitat de sentir-se seduïda per la fantasia.

Escric conte i novel·la, tot i que no descarto algun dia provar el teatre o els guions.

Bàsicament, els temes que trobareu als meus llibres per a nens i nenes de primària són tres: fantasia, aventura i misteri.

M'agrada posar en les històries que escric escenaris i personatges que mai no veurem quan traiem el cap per la finestra. La fantasia, la imaginació, tal com explico als meus lectors i lectores, ens fa sortir molt sovint dels problemes que se'ns presenten a la vida. I, com més la practiquem i estimem des de petits, més fàcil ens serà fer-la servir més endavant.

L'aventura, en els llibres per a joves, és gairebé un ingredient essencial: que passin coses, que es rigui, que es pateixi, que s'obrin i es tanquin portes, que apareguin personatges insospitats, que es corri, que es pugui, que es baixi, que es descobreixin paisatges, secrets, caus amagats...

El misteri també hi ha de ser. Sempre dic que una de les coses que em fa més feliç és quan algú m'explica que no podia deixar de llegir el llibre. Aquest poder atrapar el lector, aquesta petita tensió d'un capítol a un altre, moltes vegades tan difícil d'aconseguir, per mi és una gran satisfacció i crec que és un dels elements clau perquè un llibre agradi o no.

Editorials

De sempre he estat autora de moltes editorials, potser perquè em costa dir que no, quan m'ho han demanat, o potser perquè he guanyat premis patrocinats per diferents editorials i això ha estat el camí per entrar-hi. Tinc llibres a Cruïlla, La Galera, Bromera, Alfaguara-Santillana, Edicions del Pirata, Barcanova, Baula-Edelvives, Animallibres, La Magrana-RBA, Columna... La relació amb elles sol ser cordial, tot i que, com és natural, sempre m'he entès millor amb unes que amb d'altres. En general, però, no em puc queixar. Algunes m'han mimat molt, d'altres m'han ajudat sobretot al principi, i amb d'altres hi he estès uns llaços d'amistat autèntica

I les idees: d'on surten?

Sempre dic que jo visc en clau de llibre. És inconscient. Vaig tot el dia amb les antenes posades: per atrapar aquell gest, aquell comentari, aquella escena, aquella notícia, aquell color, aquella olor, aquell edifici, aquell carrer, aquell personatge anònim, aquell balcó... que em serviran per començar a gestar una història.

Els meus llibres han sorgit a partir d'històries que m'han explicat, com a *El drac de Bagastrà*, de fets que m'han passat, com a *La boira més blanca*, de coses que de vegades m'han demanat, com a *L'atzur màgic de l'enigma*, de notícies que he llegit, com a *La nit de les dues-centes mil llunes*. Cada llibre té el seu origen, la seva idea primitiva, i sé perfectament quina ha estat.

La creació

En resum, el meu procés de creació és aquest:

- Quan tinc una idea, l'anoto a la "llibreta de les idees".
- Quan "toca", trio una de les idees i la maduro mentalment durant un temps.
- Després, començo a buscar informació que em pot servir i la vaig guardant en carpetes, arxius, calaixos... Una carpeta (o un calaix, o un arxiu) per a cada idea.

- **Esriptura:** m'agrada escriure moltes hores seguides (8, 10, 12...), amb molta concentració i silenci, sempre de matins o de tardes (mai de nit) i del principi fins al final.

La publicació

Un cop escrit el llibre, normalment tinc dos camins a l'abast per a la publicació del llibre: o presentar-lo a un premi literari o portar-lo directament a una editorial. Fins ara, m'ha anat bé. Però també s'ha de tenir en compte que ja fa més de vint-i-cinc anys que sóc en aquest món. Vull dir que he tingut molts pocs llibres rebutjats i que, en general, no m'és gaire difícil publicar. El que ja em costa més, actualment, és trobar temps per escriure tot allò que voldria!

Els lectors i lectores

Queda malament que ho digui jo, però no és gens fàcil escriure per a infants, al contrari del que podria semblar. Per fer-ho, crec que s'han de tenir molt en compte uns quants elements. O, almenys, jo els tinc en compte:

- **Conèixer-los.** En això m'hi ajuden els meus records d'infantesa, allò que m'agradava fer, els jocs, sobretots els inventats, els màgics, els secrets i els misteriosos. Encara que passi el temps, les etapes perduren: sempre hi haurà una infantesa, una adolescència, una joventut, amb tot el que això comporta. També m'ha anat molt bé, per acostar-me al coneixement dels meus lectors i lectores, els meus estudis de psicologia.
- **Conviure-hi.** Lògicament, he conviscut amb els meus fills. Però també he tret molta inspiració de les moltes colònies i campaments d'estiu, excursions i viatges que he fet amb nens i nenes i amb joves. Conviure amb ells durant vint-i-quatre hores al llarg de quinze dies o tres setmanes m'ha aportat una informació esplèndida. He compartit amb ells tants jocs, tants tallers, tantes confidències, i he viscut tantes il·lusions, però també unes quantes pors, alguns enyoraments, alguna baralla! Tot em servia per anar fornint el calaix de les idees.
- **Escoltar-los.** Per això, em van molt bé les visites a les escoles. Escolto les seves preguntes, crítiques, opinions, suggeriments. De cada escola, en surto també amb un bon grapat d'idees sota el braç.
- **Llegir-los.** Tampoc, que jo recordi, no he rebutjat mai formar part de jurats literaris de treballs escrits per nens i nenes i per joves. M'agrada llegir què escriuen, com ho escriuen, què transmeten, què els interessa... També mantinc molta comunicació escrita amb els meus lectors i lectores per mitjà de mails o de cartes convencionals —encara que, darrerament, el correu postal ha anat molt de baixa—. Contesto tot el correu, tot, la major part del qual és per fer petites crítiques personals sobre escrits que m'envien, o preguntes que no van tenir temps de fer-me el dia que vaig visitar la seva escola.

Escriure: per què?

De vegades, m'ho pregunten a les escoles: per què escrius, Dolors? I jo els explico que escric per afició, per vocació, per necessitat, perquè ja és el meu ofici, per viure, per treballar amb la literatura, per explicar alguns valors, per comunicar-me... Però, per damunt de tot, escric perquè tinc ganes de relatar històries que transportin el

lector a un món imaginat i ric, el mateix món on em traslladava jo quan tenia la seva edat.

Llegir: per què?

Dolors, i per què hem de llegir?

Heu de llegir per aprendre, per descobrir, per gaudir, per compartir i per viure. I també per ser més savis, més intel·ligents, més feliços i més lliures.,

Enllaços d'Internet

Dolors Garcia i Cornellà [web]. <<http://www.dolorsgarciaicornella.com/>> [Consulta: 4 d'octubre de 2011]